

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/193/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2110208284
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 09. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2013:2110208284.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu Mgr. Dušana Čima a sudcov JUDr. Kataríny Slováčkovej a JUDr. Jána Mihala v právnej veci navrhovateľky: Mgr. Mgr. T. H., N., nar. XX. F. XXXX, trvale bytom T., J. XXXX/X, t. č. D., W. Z. XX, D., zast. advokátkou: JUDr. Gabriela Zelemová, Bratislava, Heydukova 16, proti odporcovi: Ing. K. K., nar. XX. S. XXXX, bytom D., N. XX, zast. advokátom: JUDr. Boris Bohunský, Bratislava, Kozia 20, o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému: T. K., nar. X. A. XXXX, bytom u navrhovateľky a zast. opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, o odvolaniach navrhovateľky proti uzneseniam Okresného súdu Trnava z 12. apríla 2012 č. k. 17C/185/2010-610, z 20. júna 2012 č. k. 17C/185/2010-692 a z 22. októbra 2012 č. k. 17C/185/2010-801 a odvolaní odporcu proti rozsudku rovnakého súdu z 28. júna 2012 č. k. 17C/185/2010-747 takto

r o z h o d o l :

Odvolačí súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti výživného m e n í tak, že odporca je povinný platiť maloletému pre čas po rozvode manželstva rodičov dieťaťa výživné v sume 140 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľky.

Zročné výživné za obdobie od 31. augusta 2012 do 31. augusta 2013 v sume 481,30 eur povoľuje odporcovi zaplatiť v splátkach po 15 eur mesačne spolu s bežným výživným počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku s tým, že omeškanie so splnením čo i len jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia.

Rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti styku a napadnuté uznesenia súdu prvého stupňa z 12. apríla 2012 a z 20. júna 2012 r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa z 22. októbra 2012 r u š í.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením z 12. apríla 2012 (ďalej tiež len „prvé uznesenie“) súd prvého stupňa priznal Psychiatrickej nemocnici Philippa Pinela v Pezinku (ďalej tiež len „nemocnica“), ako znaleckej organizácii z príslušného odboru znalečné v sume 1.223,10 eur (aj s rozpisom jednotlivých položiek takejto sumy na I. paušálnej tarifnej odmene, II. hodinovej tarifnej odmene a III. hotových výdavkoch) a „upravil“ uctáreň súdu na výplatu znalečného po právoplatnosti uznesenia vo výške 150 eur z preddavku zloženého navrhovateľkou, v rovnakej výške z preddavku zloženého odporcom a vo výške 923,10 eur zo štátnych rozpočtových prostriedkov. Napadnutým uznesením z 20. júna 2012 (ďalej tiež len „druhé uznesenie“) potom priznal MUDr. Z. H. z D. (ako znalkyni z odboru totožného s tým u nemocnice) znalečné v sume 86,32 eur (v tomto prípade s rozpisom položiek na hodinovej tarifnej odmene a náhrade za stratu času) s „úpravou“ uctárni súdu na výplatu tohto znalečného taktiež po právoplatnosti uznesenia len zo štátnych rozpočtových prostriedkov. Napádaným (rozumej len čiastočne napadnutým) rozsudkom

(podľa času rozhodnutia v poradí tretím rozhodnutím predloženým s odvolaním odvolaciemu súdu) rozviedol manželstvo navrhovateľky a odporcu uzavreté 11. mája 2009 a bližšie označené vo výroku; na čas po rozvoze zveril maloletého T. do osobnej starostlivosti navrhovateľky s tým, že táto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok a odporca bude povinný mu platiť výživné vo výške 100 eur mesačne odo dňa právoplatnosti rozsudku o rozvoze manželstva vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľky (inak v prípade tohto i po ňom nasledujúceho čiastkového výroku rozsudku tiež s nadbytočným označovaním maloletého aj vo výroku celým menom a priezviskom i dátumom narodenia); odporcovi zakázal styk s maloletým; konanie o návrhu navrhovateľky na platenie jej výživného späťne od 15. decembra 2009 zastavil a rozhodol tiež, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania a že o náhrade trov konania štátu rozhodne osobitným uznesením po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Napokon uznesením z 22. októbra 2012 (ďalej tiež len „tretie uznesenie“) uložil navrhovateľke poriadkovú pokutu vo výške 100 eur s povinnosťou pokutovanej zaplatiť pokutu Okresnému súdu Trnava do 3 dní od právoplatnosti takéhoto uznesenia.

Prvé uznesenie súd prvého stupňa odôvodnil právne ust. § 16 ods. 3 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch (ďalej tiež len „zákon o znalcoch“) a § 5, § 6 ods. 1 a § 14 ods. 3 písm. a/ až c/ vyhlášky č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov (ďalej tiež len znalecká tarifa“), vecne potom ustanovením nemocnice za znalca, podaním ňou posudku a aj vyúčtovania, ktorého preskúmaním súd dospel k záveru o jeho súlade so znaleckou tarifou. Aj druhé uznesenie bolo odôvodnené právne ust. § 6 ods. 1 znaleckej tarify a okrem nej i jej ďalším ustanovením § 17 ods. 1, vecne potom predvolaním nemocnice na pojednávanie súdu, písomným splnomocnením nemocnicou jej pracovníčky na zastupovanie a účasťou osoby označenej tu za znalkyňu na pojednávaní v čase 3 a pol hodiny, za ktorú tejto patrilo znalečné podľa vyúčtovania taktiež súladného so znaleckou tarifou. Napádaný rozsudok okresný súd odôvodnil, pokiaľ šlo o vecné rozhodnutie o výživnom (rozumej nie rozhodnutie o čiastočnom zastavení konania o požiadavke navrhovateľky, týkajúcej sa obdobia pred rozvodom) a styk (už tu sa pritom žiada uviesť, že len v takýchto častiach bol rozsudok napadnutý odvolaním), právne ust. § 24 ods. 1, § 25 ods. 1 - 3, § 62 ods. 1 a 2 a § 75 ods. 1 Zák. o rodine (zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení). Vecne mal v časti výživného za to, že určené výživné zodpovedá možnostiam a schopnostiam výživou povinného odporcu, predovšetkým jeho príjmu vo výške 620 eur mesačne i s prihliadnutím na značne vyšší príjem navrhovateľky (pracujúcej v D. s príjmom od 5.900 do 6.200 eur mesačne), tomu zodpovedajúce jej zvýšené výdavky (najmä na bývanie) a len bežné výdavky výživou oprávneného maloletého (vo veku vyše dvoch rokov). V prípade rozhodnutia o styku vychádzal z toho, že vzhľadom na právoplatné odsúdenie odporcu (Okresným súdom Bratislava IV) za prečin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi a teda ľahkovážny prístup k užívaniu a prechovávaniu omamných látok je dôvodnou obavou navrhovateľky z negatívneho vplyvu odporcu na syna (čo sa podľa názoru súdu prvého stupňa môže zmeniť hodnoverným preukázaním odporcom v budúcnosti, že dlhodobejšie omamné látky neužíva ani tieto nedrží /?/). Tretie uznesenie bolo potom odôvodnené právne ust. § 53 ods. 1 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a vecne opätovným vstupovaním (v priebehu pojednávania súdu konaného 28. júna 2012) navrhovateľky do výpovede „kolízneho opatrovníka“ (?), zrejme zástupcu takejto právnickej osoby prítomného na pojednávaní) bez udelenia jej slova, čím pokutovaná rušila poriadok v pojednávacej miestnosti.

Proti všetkým trom uzneseniam podala včas odvolania navrhovateľka a v prípade rozsudku tak rovnako včas urobil odporca.

Navrhovateľka prvé i druhé uznesenie navrhla zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, tretie uznesenie potom len zrušiť. Prvému uzneseniu vytkla predovšetkým rôzne pochybenia (opomenutia) súdu prvého stupňa na úseku skúmania oprávnení nemocnice i osôb touto použitých na vypracovanie znaleckého posudku, nesúhlasiac pritom ani s priznaním znalečného v celej účtovanej výške (pre rôzne vady znaleckého posudku a spornosť, či tento vôbec môže plniť úlohy dôkazu, za aký ho okresný súd považoval). V prípade druhého uznesenia namietala tým, že tu vykonaním znaleckej úlohy bola poverená nemocnica a z tohto dôvodu neexistoval dôvod na osobné odmeňovanie osoby, zastupujúcej nemocnicu na pojednávaní súdu (nech aj takáto osoba je taktiež zapísaná v zozname znalcov) a napokon u tretieho uznesenia podľa názoru odvolateľky nebol dôvod na uloženie jej poriadkovej pokuty, keď svoje správanie kladené jej za vinu tu spomínaným uznesením síce nepopiera, toto však považuje len za vyvrcholenie jej zvyšujúceho sa emočného napätia, pri ktorom nebola schopná

sa zdržať reakcií na prejavy zástupkyne opatrovníka či odporcu (podľa účastníčky problematické či výslovne označené za nepravdivé), neschopnosť zabrániť svojmu prejavu „odmenenému“ pokutou ľutuje a má aj za to, že na uloženie pokuty by bol dôvod len v prípade hrubého sťaženia tým postupom konania a o taký prípad tu nešlo.

Odporca napadol rozsudok (ako už bolo uvedené vyššie) len v časti výživného a styku, navrhujúc v časti styku tento výslovne neupraviť a v časti výživného rozsudok zmeniť uložením mu povinnosti na výživné len sumou 55 eur mesačne. Riadiac sa aj chronológiou v odvolaní spochybňovaných častí rozsudku okresného súdu (a tam uvedených námietok) rozhodnutie o zákaze styku podľa neho (odporcu) nie je správnym pre vyvodenie z vykonaných dôkazov nesprávnych skutkových zistení, nesprávne posúdenie veci i odňatie mu postupom okresného súdu možnosti konať pred súdom. Takéto rozhodnutie totiž bolo odôvodnené výlučne jeho odsúdením (odvolateľa) za tzv. drogový delikt a inak len všeobecnou úvahou o dôvodnosti obavy navrhovateľky z jeho negatívneho vplyvu na syna, pričom z relevantnej judikatúry (rozhodovacej praxe súdov) vyplýva, že prioritným tu musí byť záujem dieťaťa a vzájomné konflikty rodičov nemôžu byť riešené formou zákazu styku (s poukazom na niektoré rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky, ďalej tiež len „ÚS ČR“ a Európskeho súdu pre ľudské práva, ako i Ústavu SR a Dohovor o právach dieťaťa) a ani znaleckým dokazovaním v prejednávanej veci (ktorého závery boli podľa neho ignorované) neboli zistené duševná porucha, choroba či iné psychické zmeny na strane odporcu, ktoré by tomuto mali brániť v styku so synom (naopak podľa „znalca“ je v záujme maloletého neprerušit' styk s otcom, k čomu však aj tak dochádza pre nezanedbateľný čas trvajúci nedostatok ich kontaktu). Súd prvého stupňa navyše pre revíziu ním zvoleného postupu (pre obnovenie styku jeho rozsudkom zakázaného) vyžaduje neprípustne tzv. negatívny dôkaz, u ktorého nie je zrejmé, akým spôsobom by sa mal (odvolateľ) zhostiť povinnosti od neho takto vyžadovanej a ak by toto aj bolo možné, bolo tu neobjasnenie účastníkom, že súd mieni svoje rozhodnutie založiť aj na takejto úvahe (ako postup odnímajúci odporcovi možnosť konať pred súdom v podobe zabránenia mu aspoň pokúsiť sa o príslušné dokazovanie). Samotné odsúdenie za trestný čin nemôže automaticky znamenať zákaz styku s dieťaťom, zvlášť ak i z výšky uloženého trestu treba usudzovať na mimoriadne nízku spoločenskú nebezpečnosť prečinu, o ktorý tu ide; argumentoval napokon odporca, ktorý v časti výživného namietal neschopnosťou nájsť si lepšie platené zamestnanie i neodstránenými pochybnosťami o príjmoch navrhovateľky, ktorou uvádzané výdavky považuje za premrštené či neopodstatnené a okresným súdom určené výživné za také, ktoré ho stavia na hranicu existenčného ohrozenia.

Navrhovateľka navrhla rozsudok v napadnutej časti styku potvrdiť a v časti výživného ho zmeniť v praktickej zhode so skôr vydaným rozhodnutím vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému pre čas do rozvodu manželstva jeho rodičov (i keď sama odvolanie v prejednávanej veci nepodala), majúc za to, že kým rozhodnutie zakazujúce odporcovi styk s maloletým je správne pre potrebu stotožnenia sa s dôvodmi použitými súdom prvého stupňa, zistené možnosti a pomery odporcu i v súlade s ustálenou judikatúrou vo veciach výživného tohto disponujú aj na platenie výživného v konečnej výške ustálenej v konaní, ktorého predmetom bola úprava rodičovských práv a povinností pre čas do rozvodu. Taktiež s odvolaním sa na Dohovor o právach dieťaťa, ale tiež na Dohovor o predchádzaní násilliu na ženách a domácemu násilliu a o boji proti nemu a aj viaceré rozhodnutia rôznych súdov (i v jej prípade ÚS ČR a okrem toho tiež Najvyššieho súdu ČR a Krajského súdu v Prešove) súhlasila s odporcom, že prioritný je tu záujem dieťaťa, nedostatok úpravy styku navrhovaný odporcom (de facto neobmedzený styk, s ktorým ona nesúhlasí) je však podľa nej v rozpore s takýmto záujmom (keďže v prípade odporcu ide so zreteľom k opisu niektorých udalostí zo spoluzitia navrhovateľky s ním o osobu, ktorá nedokáže korigovať svoje správanie vrátane násilných sklonov). Ak tu nie je len jedno odsúdenie odporcu za tzv. drogový delikt, ale dlhý čas pretrvávajúce užívanie týmto drog i jeho opakovaný postih za vyšší počet dopravných priestupkov (a dokonca i dopravná nehoda s následkom usmrtenia) a aj znaleckým posudkom bola potvrdená násilná povaha odporcu (čo v prípade potreby možno ďalej dokazovať, kým odporca napriek námietke nevytvorenia mu priestoru pre dokazovanie je dôkazne nečinným), neobstojí podľa nej bagatelizovanie jeho počínania (zvlášť ak rozhodnutie o zákaze styku nemožno považovať za opatrenie trvalej a nevratnej povahy, ale za naplnenia zákonných dôvodov pre jeho zmenu k tejto možno pristúpiť). V prípade výživného potom poukázala na zvýšené výdavky maloletého na stravovanie, dané jeho genetickou predispozíciou i na uspokojovanie ňou jeho potrieb v mnohonásobne väčšom rozsahu, než sa tak deje zo strany odporcu, namietajúc tiež zjavné nevyužívanie odporcom jeho potenciálu (zamestnanie neadekvátne jeho vysokoškolskej kvalifikácii) či jeho nadštandardné príjmy z minulosti.

Opatrovník navrhol rozsudok v napadnutých častiach potvrdiť (argumentujúc len právoplatným odsúdením odporcu v priebehu konania, priznaním ním opakovaného užívania marihuany a potvrdením tohto i znaleckým posudkom a stotožnením sa takto s obavami navrhovateľky, čiže bez vyjadrenia sa k otázke výživného), v prípade odvolaní navrhovateľky potom zrejmy odvolací návrh nepodal.

Odporca k odvolaniam navrhovateľky odvolací návrh nepodal vôbec.

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. a/ O. s. p. veci predostreté mu odvolaniami navrhovateľky v celom rozsahu (keďže v takomto rozsahu boli aj príslušné rozhodnutia súdu prvého stupňa napadnuté) a vec odvolania odporcu proti rozsudku v medziach odvolania, teda len vo výslovne napadnutých častiach výživného a styku (majúcich povahu čiastkových rozhodnutí s relatívne samostatným skutkovým základom, v ich prípade však pre povahu konania, zahájiteľného aj bez návrhu, bez toho, aby bol viazaný odvolacími návrhmi účastníkov) a to podľa § 214 ods. 1 O. s. p. na pojednávaní, doplnil dokazovanie výsluchom navrhovateľky i odporcu, mzdovými listami odporcu za roky 2012 a 2013 od Úradu vlády Slovenskej republiky, ako aj rozsudkami Okresného súdu Trnava z 22. novembra 2012 č. k. 26P/13/2010 - 1757 a tunajšieho krajského súdu z 20. februára 2013 č. k. 11CoP/8/2013 - 1847 (druhým inak známym odvolaciu súdu aj z jeho činnosti, tu por. i § 121 O. s. p.) a na takomto základe dospel k záveru, že žiadne z odvolaniami napadnutých rozhodnutí nemožno považovať za správne a to predovšetkým pre nie celkom správne (nedostatočne úplné) posúdenie veci súdom prvého stupňa po právnej stránke, tým spôsobené medzery v skutkových zisteniach (s len čiastočnou možnosťou ich zacelenia v odvolacom konaní) a v prípade všetkých troch uznesení tiež pre procesné pochybenia súdu prvého stupňa.

Pokiaľ šlo o rozsudok, rozhodnutie o výživnom nebolo správnym ako preto, že súdom prvého stupňa určené výživné nezodpovedalo zisteným možnostiam, schopnostiam a pomerom výživou povinného odporcu (ako rodiča, ktorému maloleté dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti a ktorý má štandardne takýto nedostatok kompenzovať práve platením výživného), teda kritériám v tomto smere rozhodným (tu por. predovšetkým § 75 ods. 1 Zák. o rodine); tak i pre odchýlenie sa súdu prvého stupňa takýmto rozhodnutím od iného rozhodnutia vporiadavajúceho sa s totožným problémom (s otázkou výživného patriaceho tomu istému maloletému dieťaťu od toho istého rodiča), vydaného krátko pred rozhodovaním v prejednávanej veci a to bez toho, aby na takúto odchýlku existoval obhájiteľný dôvod.

K prvému z takýchto aspektov poukazuje odvolací súd na jeden zo záverov svojej ustálenej judikatúry (od ktorého ani v tejto konkrétnej veci nebolo potrebné ustupovať), ktorým je to, že na výživné dieťaťu od jeho rodiča možno zásadne uvažovať (samozrejme s prípustnosťou rôznych modifikácií pravidla najmä v závislosti na počte vyživovacích povinností či potrebách jednotlivých výživou oprávnených, ale aj povinných osôb) so sumami reprezentujúcimi 20 - 25% čistého mesačného príjmu zamestnaného rodiča (v uvedenej súv. por. napr. rozsudok Krajského súdu v Trnave z 23. februára 2010 č. k. 10Co/315/2009-134, vydaný inak vo veci súdu prvého stupňa jeho sp. zn. 8C/154/2009). Ak potom v prejednávanej veci priemerný čistý mesačný príjem odporcu za rok 2012 predstavoval sumu 784,42 eur (9.413,01 : 12) a za časť po ňom nasledujúceho roka 2013 predchádzajúcu rozhodovaniu odvolacieho súdu (prvých osem mesiacov) tento síce zaznamenal určitý pokles, i bez zaoberania sa jeho príčinami však stále bol najmenej vo výške 702,08 eur (5.616,62 : 8) a v prípade maloletého T. ide o jediná známu vyživovaciu povinnosť odporcu (pri ktorej žiadne korekcie vyššie priblíženého pravidla neboli potrebnými), z čistého príjmu odporcu boli na výživné použiteľnými sumy 156,88 - 196,10 eur (pri vychádzaní z vyššieho príjmu v roku 2012), resp. sumy 140,42 - 175,52 eur (pri vyjdení z neskoršieho zníženého príjmu). Za takejto situácie jednak výživné určené napádaným rozsudkom v prejednávanej veci bolo príliš nízkym, popri tom však usilovanie odporcu o zníženie aj takto poddimenzovaného výživného také, na ktoré nešlo nazerat' inak ako na celkom neprijateľné.

Okrem už uvedeného tu však bolo tiež rozhodnutie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému pre čas do rozvodu manželstva jeho rodičov (už vyššie spomenutým rozsudkom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom takýmto súdom pod sp. zn. 26P/13/ 2010 v spojení s rozsudkom tunajšieho krajského súdu, potvrdzujúcim rozsudok súdu prvého stupňa), ktorými bola (o. i.) tzv. konečná výška výživného (v období pred rozvodom manželstva rodičov maloletého) určená na 139,78 eur mesačne. Takéto rozhodnutia, vydané s málo podstatným časovým odstupom po rozhodnutí napádaným rozsudkom v prejednávanej veci, potom zakladali dôvod pre rozhodnutie aj pre čas po rozvode zásadne rovnakým spôsobom, samozrejme s výhradou novej zmeny pomerov (klauzula rebus sic stantibus -

tu por. i ust. § 78 ods. 1 vety prvej Zák. o rodine, podľa ktorého dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery).

Ak však odporca neprodukoval žiadne dôkazy na to, v čom by sa mali (oproti rozhodovaniu pre čas do rozvodu) zmeniť pomery, odvolací súd žiadnu podstatnú zmenu okolností rozhodujúcich pre určenie výživného nezistil ani sám a napokon zistené pomery odporcu tohto disponovali na platenie výživného sumami, z ktorých tá definitívne ustálená rozsudkom tunajšieho súdu v jeho veci sp. zn. 11CoP/8/2013 bola celkom na dolnej hranici spektra, v ktorom sa súdy mohli pohybovať (či pri záujme na absolútnej presnosti i nepatrne pod takouto hranicou), mohlo to viesť k jedinému možnému záveru o potrebe určenia výživného aj pre čas po rozvode práve sumou 140 eur mesačne (kde zaokrúhlenie na celé eurá na jednej strane nepredstavuje významnú odchýlku od skorších rozhodnutí v inej veci a na druhej strane určenie výživného práve takouto zaokrúhlenou sumou treba považovať aj za praktické).

Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa v časti výživného podľa § 220 O. s. p. zmenil spôsobom vyplývajúcim z prvej vety výroku tohto jeho rozsudku (odvolacieho súdu). Pre úplnosť v tejto časti možno ešte uviesť, že takýto postup bol inak naplnením rizika, že v konaniach zahájiteľných i bez návrhu (akú povahu má aj konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu pre čas po rozvode manželstva jeho rodičov bez ohľadu na spojenie takéhoto konania zo zákona s výlučne návrhovým konaním o rozvod) môže byť rozhodnutie na základe odvolania účastníka zmenené aj v jeho neprospech (v konaniach, o ktorých je reč, totiž platí presný opak zásady známej z trestného práva ako „zákaz reformationis in peius“, čiže zákaz zmeny k horšiemu v neprospech odvolateľa) a s tým treba samozrejme pri napádaní rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolaním počítať (a úmerne okolnostiam prípadu i dôkaznej situácii prispôbiť svoje procesné aktivity).

V závislosti na takomto rozhodnutí vznikla potom aj potreba rozhodnutia o zročnom výživnom - ktorá potreba je tu inak všeobecne pri každom konečnom rozhodovaní odvolacieho súdu o výživnom v tzv. rozvodovom konaní až potom, čo už rozhodnutie o rozvode nadobudlo právoplatnosť, ak je tu stav nezahodny medzi výškou určeného a reálne plateného výživného, resp. ak sa výživné po rozvode neplatí dobrovoľne vôbec (pričom špecifickosť opisovanej procesnej situácie je v tom, že je to výlučne rozsudok odvolacieho súdu, ktorý obsahuje výrok o zročnom výživnom a rozsudok súdu prvého stupňa takýto výrok - pre rozhodovanie ešte pred právoplatnosťou rozhodnutia o rozvode - logicky obsahovať nemôže).

Pri platení odporcom len súdom prvého stupňa určenej sumy výživného (ako to vyplynulo z prednesu navrhovateľky pred odvolacím súdom, ktoré odporca nepoprel) tak nedoplatok na už zročnom výživnom za 12 ucelených mesiacov počnúc septembrom 2012 a končiac augustom 2013 bol v sume 480 eur (12x 40 eur rozdielu medzi výživným 140 eur a 100 eur), ku ktorej bolo treba pripočítať ešte pomernú časť zo sumy 40 eur za 1 (posledný) deň mesiaca august 2012 (nakolko rozsudok v časti rozvodu manželstva rodičov maloletého nadobudol právoplatnosť dňom takémuto dňu predchádzajúcim), čiže sumu 1,30 eur (40 : 31), čo spolu činilo 481,30 eur. Povinnosť na zaplatenie takejto sumy bolo možné (a aj účelné) rozložiť na splátky v súlade s ust. § 160 ods. 1 O. s. p. a tým záverom ustálenej rozhodovacej praxe tunajšieho súdu vo veciach výživného, podľa ktorého je maloletému dieťaťu na prospech, ak sa mu bude dostávať (na zročnom výživnom) síce menších súm, zato však opakovane a po dlhší čas. Ak sa potom zročné výživné má (opäť podľa záverov ustálenej judikatúry, na ktorej nebol dôvod nič meniť) zaplatiť tak, aby podľa možnosti celý dlh bol vyrovnaný približne do troch rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ukladajúceho povinnosť, všetkými práve opísanými úvahami odvolací súd dospel k záveru o výške splátky 15 eur (pri ktorej dôjde k zaplateniu celej sumy za 33 mesiacov) a preto rozhodol spôsobom uvedeným v druhej vete výroku tohto svojho rozsudku.

Pokiaľ šlo o rozhodnutie o zákaze styku, toto odvolací súd taktiež nemohol považovať za správne a to navzdory nemožnosti stotožnenia sa s odvolacím návrhom odporcu (požadujúcim styk neupraviť) najmä pre pretrvávajúce pochybnosti o riadnom objasnení všetkých pre toto rozhodnutie významných skutočností a do istej miery aj pre zjednodušenie si rozhodovania súdom prvého stupňa tak, že tu bolo prakticky vložené znamienko rovnosti medzi odsúdením odporcu za už spomínaný delikt a jeho schopnosť (či presnejšie neschopnosť) spolupôsobiť pri výchove maloletého tak, aby neboli prítomnými obavami z ohrozenia riadneho vývinu dieťaťa.

K právnej stránke veci v tejto časti platí, že pri rozhodovaní o styku (v súvislosti s rozvodom manželstva rodičov maloletého dieťaťa) má prednosť dohoda rodičov o styku uzavretá ešte pred rozhodnutím o

rozvoje s odkladacou podmienkou vydania rozhodnutia, ktorým sa manželstvo rozvádza (ktorá sa pri jej uzavretí stáva súčasťou tzv. rozvodového rozsudku bez toho, aby ju súd musel osobitným spôsobom aprobovať, tu por. § 25 ods. 1 Zák. o rodine) a nedostatok takejto dohody je zásadne dôvodom autoritatívneho rozhodnutia súdu o príslušnej otázke s jedinou výnimkou predstavovanou prípadom, v ktorom sú rodičia schopní dospieť aspoň k dohode, že rozhodnutie o styku výslovne nepožadujú (pričom takáto dohoda - rozumej prejavy oboch rodičov smerujúce k jej uzavretiu - musí byť bezpečne podložená obsahom spisu a prístupuje sa k nej obvykle preto, že rodičia sú prístupní variabilite styku a dohoda tvoriaca súčasť rozsudku i autoritatívne rozhodnutie súdu by v tomto mohli byť prekážkou). Tunajší súd síce nepopiera, že takáto dohoda so sebou môže niesť riziko akcentované navrhovateľkou z prejednávanej veci, teda možnosť snahy (spravidla rodiča oprávneného na styk) o uplatňovanie výkladu o takej podobe práva na styk, ktoré nie je ničím obmedzeným a ktoré by tak bolo možné vykonávať prakticky kedykoľvek, prípadný spor o tomto však považuje za skôr akademický. Príslušný názor je totiž pre zjavné popieranie ním samotnej podstaty zverenia dieťaťa do osobnej starostlivosti rodiča štandardne povinného styk druhému rodičovi umožniť absurdným a neudržateľným (ak by tu malo byť neobmedzené právo na styk, stavalo by to právo na osobnú starostlivosť i jemu zodpovedajúcu povinnosť rodiča povinného styk umožňovať do roviny práva bez akéhokoľvek obsahu a toto samozrejme nemožno prijať), okrem toho ale snaha o takéto uplatňovanie práva by pri záujme toto vymôcť aj výkonom rozhodnutia logicky musela naraziť na neexistenciu rozhodnutia (tu rozumej dostatočne konkrétnej úpravy práv a predovšetkým povinností majúcich sa plniť), ktoré by sa tu malo vykonať. V príslušnej časti však obraznou „červenou“ úvahám o možnosti rozhodnutia navrhovaného odporcom muselo byť už to, že navrhovateľka výslovne poprela záujem pristúpiť k požiadavke odporcu na neupravenie styku a dôvody takejto jej nechoty boli (a sú) celkom bez právneho významu (hoc aj so zreteľom k všetkej doterajšej argumentácii navrhovateľky by šlo len ťažko poprieť, že je to tak preto, že je tu záujem na autoritatívnom rozhodnutí presne opačnej povahy, teda na zákaze styku).

Ani také rozhodnutie nie je apriori vylúčeným, pre záver o jeho potrebe však chýbali uspokojivé podklady.

Odsúdenie rodiča (uplatňujúceho právo výchovne pôsobiť na dieťa) za tzv. drogový delikt je nepochybne faktorom, ktorý výchovnú spôsobilosť takéhoto rodiča výrazne spochybňuje a ruku v ruku s takýmto spochybnením idú i obavy z ohrozenia riadneho vývinu dieťaťa v prípade, v ktorom sa výchovný vplyv pripustí (keďže je tu nepochybné riziko, že rodič majúci príliš tolerantný či dokonca vyslovene kladný postoj k užívaniu návykových látok bude k takýmto postojom zväzdať aj dieťa). Práve preto je celkom nevyhnutné vyriešiť si ako tú otázku, či doložené obrazné „potknutie sa“ a následný postih sú len výrazom ojedinelého nedostatočne uváženeho počínania a jeho následkov (ako o tom v prejednávanej veci presviedčal odporca) alebo svedectvom hlbšie zakoreneného problému majúceho pôvod v minulosti a v súvislosti s odsúdením len (opäť obrazne) „vynoreného nad hladinu“ (ako tvrdila navrhovateľka majúca záujem v naznačenom smere viesť i ďalšie dokazovanie); tak i ďalšiu súvisiacu otázku prípadných problémov s tendenciou riešiť prípadné spory za pomoci násilia a do tretice i otázku uvedomovania si problému (pokiaľ tu tento je) a ciest k jeho eliminovaniu (vrátane ochoty toho, kto nepochybný problém s možným dopadom na jeho výchovnú spôsobilosť má, si tento pripustiť a tento riešiť - pričom predovšetkým vo vzťahu k takejto ochote je dosť známou, i keď určite nie v každom jednotlivom prípade sa vyskytujúcou skutočnosťou, že práve táto obvykle u osôb trpiacich určitou závislosťou alebo iným obdobným problémom absentuje).

Ak tu potom na jednej strane bol skutočne veľmi mierny postih odporcu za prečin, za spáchanie ktorého bol tento uznaný vinným (uloženie peňažného trestu 200 eur s uložením náhradného trestu odňatia slobody v dĺžke jedného mesiaca bolo z pohľadu úvah o výške jedného i druhého trestu celkom na dolnej hranici možností, ktoré tu súd má), na druhej strane však viaceré okolnosti uvádzané navrhovateľkou (dosiaľ buď uspokojivo nedoložené alebo súdom prvého stupňa patrične nevyhodnotené), majúce dokresliť osobnosť odporcu, pomerne vyháňavý postoj znaleckého posudku nemocnice č. 9/2011 z 10. novembra 2011 (slúžiaceho za jeden z kľúčových dôkazov) k vyššie položeným otázkam (keď znalecký posudok prakticky len konštatoval východisko v tvrdeniach navrhovateľky a konkrétne zistenia o tzv. drogovej závislosti odporcu alebo o nedostatku takejto závislosti nahradil upriamením sa len na všeobecné úvahy o neprospešnosti užívania kanaboidov) a napokon i isté zľahčovanie situácie odporcom (vlastné - ako už bolo zmienené vyššie - skôr prípadom existencie problému než jeho neexistencie), príslušné pochybnosti bolo potrebné rozkryť a to predovšetkým trvaním na doplnení, resp. zopakovaní tzv. znaleckého dokazovania so zameraním sa na túto dimenziu problému (zvlášť v situácii, v ktorej aktuálna úroveň vzťahov rodičov maloletého priestor na prípadnú dohodu skôr zužuje

a aj pravdepodobnosť stotožnenia sa oboch strán takto vedeného sporu s autoritatívnym rozhodnutím súdu sa predbežne javí skôr nižšou).

Ustanovenie § 25 ods. 3 Zák. o rodine použité na podporu okresným súdom zvoleného spôsobu rozhodnutia totiž obsahuje aj alternatívu k zákazu styku reprezentovanú možným obmedzením styku (v ktorom svetle je zákaz styku celkom krajným riešením, pri ktorom nemožno pripustiť právo na styk a takto ani výchovné pôsobenie rodiča dožadujúceho sa takéhoto práva vôbec), súd prvého stupňa medzi týmito alternatívami zjavne nerozlišoval a v situácii prevažného zdržiavania sa maloletého s matkou v cudzine sa tým vyhol aj hľadaniu odpovedí na otázky, akým spôsobom vyriešiť problém vzdialeností, za akých podmienok by mal styk v takýchto prípadoch (ak by neexistovali dostatočné dôvody tento zakázať) prebiehať a či práve v týchto (do istej miery špecifických, v časoch zvýšenej migrácie obyvateľstva ale zrejme nie ojedinelých) prípadoch nie je namieste tiež uvažovanie o formách, ktoré síce s tradičným stykom (rozumej fyzickou prítomnosťou oboch či aj viacerých osôb na jednom mieste a takýmto trávením nimi času) už zdanlivo nemusia mať veľa spoločné, úmerne realite však môžu byť akceptovateľným prejavom nedostatku rezignácie na zachovanie či kultiváciu vzťahu dieťaťa a toho rodiča, ktorý nemá dieťa v osobnej starostlivosti a často ani ekonomické či časové možnosti merať pri cestách za dieťaťom nezanedbateľné vzdialenosti (čím je myslený virtuálny styk za pomoci moderných komunikačných prostriedkov a technológií, ako je napr. Skype - ako toto pripustila nedávna rozhodovacia prax niektorých českých krajských súdov, tu pre prípad záujmu por. napr. uznesenie Krajského súdu v Ústí nad Labem - pobočky Liberec z 11. júna 2012 sp. zn. 73 Co 286/2012 alebo rozhodnutia Krajského súdu v Hradci Králové vo veci jeho sp. zn. 25 Co 226/2003 či Krajského súdu v Českých Budějoviciach jeho sp. zn. 15 Co 688/2011).

Dopĺňanie dokazovania, potrebné za účelom obstarania podkladov pre rozhodnutie o styku by sa ale (odhliadnuc od toho, že tu z povahy veci ide o základné dokazovanie zverené súdom prvého stupňa a nielen o menej náročné dopĺňanie či opakovanie dokazovania, zverené odvolacím súdom) nezaobišlo bez dlhšieho prejednávania veci v druhom stupni (pričom rozhodnutie vydané v takto vedenom procese by nutne muselo byť zaťažené chybou v podobe praktického zbavenia práva účastníkov na tzv. dvojinstančný proces - s možnosťou preskúmania i správnosti úvah vedúcich k rozhodnutiu odvolací súd).

Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti styku podľa § 221 ods. 1 písm. h/ a čiastočne i f/ O. s. p. a podľa odseku 2 rovnakého paragrafu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie aj bez toho, aby sa osobitne musel zaoberať námietkami odporcu, týkajúcimi sa pomerne svojského uchopenia princípov dôkazného konania zo strany okresného súdu (kde snád postačuje uviesť, že argumentácia z odvolania o neuskutočniteľnosti a teda i neprípustnosti tzv. negatívneho dôkazu bola samozrejme opodstatnenou).

Takto bolo potom treba naložiť i s oboma uzneseniami o znalečnom a s výnimkou vrátenia veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie tiež s tzv. pokutovým uznesením.

U prvého i druhého uznesenia bola dôvodom evidentná nepreskúmateľnosť oboch takýchto rozhodnutí ako jedna z variácií na postup súdu odnímajúci účastníkom konania možnosť konať pred súdom (tým, že sa im uprie právo na riadne zdôvodnené súdne rozhodnutie a takto aj možnosť s takýmto rozhodnutím dostatočne účinne polemizovať - k tejto dimenzii problému por. napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005). Najmä v prvom z nich okrem obrazného „nasypania za hrsti“ ustanovení zákona o znalcoch či znaleckej tarify chýbalo aj konkrétne vyjadrenie sa súdu k opodstatnenosti účtovania jednotlivých položiek znalečného (tým, že by súd namiesto paušálneho konštatovania o súlade vyúčtovania so znaleckou tarifou o. i. zaujal stanovisko aj k nutnosti vynaloženia na písomné vyhotovenie posudku v rozsahu 24 strán textu - vrátane úvodnej titulnej strany, druhej strany reproduktujúcej iba otázky súdu a poslednej strany zaplnenej vecne len z jednej tretiny - časového fondu 24 hodín, resp. s písomným spracovaním podkladov zrejme taktiež zahrnutých do posudku až 27 hodín) a u druhého nad rámec zopakovania rovnakého pochybenia bola predovšetkým odôvodnenou námietka navrhovateľky, že u MUDr. Z. H., prítomnej na pojednávaní súdu a účtujúcej v takejto súvislosti sumy priznané jej druhým uznesením nešlo o osobu poverenú znaleckou úlohou (tou bola nemocnica), ale o zamestnankyňu nemocnice, ktorá síce podľa doterajších podkladov má byť taktiež znalkyňou, na podanie znaleckého posudku však nebola súdom pribratá ani ad hoc (priamo na pojednávaní), pričom podkladov pre opačný záver v spise niet (hoci platné právo takýto postup

nevyučuje). Súd prvého stupňa sa vôbec nevyporiadal ani s kvalitou znaleckého úkonu (za ktorý z dôvodov práve uvedených šlo považovať len posudok a reprezentáciu nemocnice), špecificky ani s možnosťou priznania znalečného v závislosti na tvrdenom nedostatku (resp. strate) oprávnenia v príslušnom odbore a v dôsledku nepostrehnutia rozdielu medzi právnym postavením nemocnice a jej zamestnankyne prítomnej na jednom z pojednávaní súdu nemohol pristúpiť ani k jedinému možnému záveru, podľa ktorého v prípadoch vykazujúcich znaky toho z prejednávanej veci je otázka vzájomného vyporiadania sa znaleckej organizácie a jej zamestnankyne poverenej zastupovaním pred súdom otázkou ich vzájomného vzťahu (bez potreby či dokonca možnosti posudzovania takejto otázky pri rozhodovaní o priznaní znalečného).

Tretie (tzv. pokutové) uznesenie potom muselo byť zrušené nie z dôvodov namietaných príslušným odvolaním (keďže sa tu na jednej strane navrhovateľka ani pred odvolacím súdom nezdržala prejavom, ktoré by šlo označiť za prinajmenšom problematické a na strane druhej argumentácia odvolaním trpela chybou nesprávneho výkladu rozhodného ustanovenia procesného práva - pri ktorom odvolateľke podľa všetkého uniklo, že väzba na marenie základného práva iného účastníka konania alebo na hrubé sťaženie postupu konania je tu len u prvej z celkom štyroch skutkových podstát tvoriacich predmet úpravy v ust. § 53 ods. 1 O. s. p., teda len u zloženej /alternatívnej/ podstaty predstavovanej buď neurobením súdom uloženého úkonu či nespĺnením uloženej povinnosti bez patričného ospravedlnenia alebo neustanovením sa na súd napriek riadnemu a včasnému predvolaniu, taktiež bez včasného ospravedlnenia a nie aj u podstaty tretej, definovanej jednoducho ako rušenie poriadku), ale pre existenciu iného závažného procesného pochybenia, majúceho za následok zmätočnosť príslušnej časti konania.

V tomto prípade totiž zo spisu vyplýva, že k uloženiu pokuty navrhovateľke pristúpila ešte na pojednávaní 28. júna 2012 sudkyňa prejednávajúca túto vec (JUDr. Marta Ďumbalová). Takéto uznesenie však do dnešného dňa nebolo písomne vyhotovené (a takto logicky nemohlo byť ani komukoľvek doručené), ale navrhovateľke bolo doručované (a advokátke tejto účastníčky 30. októbra 2012 i doručené) iné uznesenie z 22. októbra 2012 (s čiastočne odlišným výrokom, vydané vyššou súdnou úradníčkou súdu prvého stupňa JUDr. Evou Debnárovou). Za takto vytvorenej procesnej situácie však šlo o neprípustný duplicitný postih navrhovateľky za jej počínanie vysluhujúce si podľa okresného súdu pokutu, nakoľko je tu pretrvávajúca povinnosť písomne vyhotoviť i doručiť skoršie uznesenie (uznesenie sudkyne z pojednávaní) so stále existujúcou možnosťou podrobenia i takéhoto uznesenia prieskumu v odvolacom konaní, neskoršie uznesenie vyššej súdnej úradníčky, majúce vyriešiť rovnaký problém (môžbyť i v dôsledku nie celkom dostatočnej komunikácie či porozumenia si na súde prvého stupňa) je nadbytočným a ako také nesprávnym s potrebou jeho odstránenia.

O trovách konania odvolací súd nerozhodoval jednak preto, že jeho rozhodnutie malo povahu konečného rozhodnutia len vo vzťahu k časti otázok nastolených odvolaniami (a rozhodovať o trovách konania v takomto prípade principiálne prislúcha súdu prvého stupňa, povinnému vec prinajmenšom sčasti opätovne prejednať a rozhodnúť), najmä však preto, že u zaoberania sa (odvolacím súdom) vecou samou šlo o konanie zahájiteľné aj bez návrhu (v ktorom účastníkom právo na náhradu trov konania nevzniká podľa bezvýnimočného pravidla zakotveného v ust. § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p. a o trovách konania sa preto v takýchto prípadoch nerozhoduje, pričom zdanlivý opak predstavovaný tzv. náhradovým výrokom v rozsudku súdu prvého stupňa je vysvetliteľný pomerne jednoducho tým, že okresný súd - na rozdiel od krajského - rozhodoval aj o rozvoде). U ostatných rozhodnutí (všetkých troch uznesení) potom šlo výlučne o vzťah štátu (na jednej strane) a znalcov či iných osôb v obdobnom postavení, resp. len jedného z účastníkov konania - tu navrhovateľky (na strane druhej), teda rovnako o prípady, v ktorých dôvod na rozhodovanie odvolacieho súdu o trovách konania (ani odvolacieho) nebol.

Povinnosťou súdu prvého stupňa preto bude v ďalšom konaní sa riadiť názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný, v naznačenom smere doplniť dokazovanie, náležite (podľa § 132 O. s. p.) vyhodnotiť výsledky celého konania a až potom rozhodnúť o tej časti veci samej, ktorá ostala predmetom konania, o znalečnom a v závislosti na rozhodnutí o vyhradení otázky trov konania štátu osobitnému uzneseniu tiež o takejto otázke, pričom samozrejmosťou tu bude i vypravenie nového rozhodnutia či aj prípadných viacerých rozhodnutí odôvodnením (-iami) súladnými s úpravou z ust. § 157 ods. 2, resp. i § 167 ods. 2 O. s. p.

K prijatiu tohto rozsudku došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním. Ak povinnosti uložené týmto rozsudkom nebudú plnené dobrovoľne za podmienok v ňom určených, možno sa ich splnenia domáhať exekučne.